

Nr 332.

Godkänd av första kammaren den 13 juni 1919.

Godkänd av andra kammaren den 13 juni 1919.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående reglering av utgifterna för kapitalökning för år 1920 i vad angår jordbruksärendena.

(Jordbruksutskottets utlåtanden nr 59 A, 61 och 83.)

Till Konungen.

Statens affärsverksamhet.

Statens domäners fond.

1:o) I den till innevarande riksdag avlätna statsverkspropositionen, avdelning: utgifter för kapitalökning, i vad angår jordbruksdepartementet, punkten 1, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av jägmästarbostäder i vissa revir i Norrland ävensom till inköp av en tomt för jägmästarbostad inom Kinda revir i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens förslag den 19 september 1918 såsom kapitalökning för statens domäners fond för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 426,000 kronor.

*Domän-
fonden.
[1.]*

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion vari hemställts, att Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av anslag för anordnande av jägmästarbostäder i vissa revir

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 14 saml. Nr 332.

i Norrland ävensom till inköp av en tomt inom Kinda revir icke måtte av riksdagen bifallas.

Vad först angår det föreslagna inköpet av tomt för blivande bostad åt jägmästaren i Kinda revir, vilken enligt statsrådsprotokollet för närvarande är bosatt i staden Eksjö inom angränsande revir med samma namn, erkänner riksdagen obetingat lämpligheten och önskvärdheten av att, såsom domänstyrelsen i ärendet framhållit, vederbörande jägmästare äro stationerade inom det egna reviret och där så centralt, som omständigheterna medgiva. Riksdagen vill heller icke bestrida, att den ifrågasatta platsen väl fyller de fordringar, som i detta avseende kunna ställas på densamma. Däremot har riksdagen, på grund av vad inom riksdagens vederbörande utskott blivit upplyst i fråga om platsens lämplighet för ifrågavarande ändamål i övrigt, icke kunnat undgå att ställa sig betänksam, huruvida riksdagen redan nu bör binda sig för den föreslagna byggnadstomten, i all synnerhet som några allvarligare olägenheter av jägmästarens fortsatta stationerande tillsvidare i Eksjö icke av domänstyrelsen framhållits. Härtill kommer, att riksdagen i likhet med departementschefen håller före, att priset å tomten i fråga är väl högt. Vid nu angivna förhållanden och då någon utredning beträffande annan lämpligare plats för bostad åt ifrågavarande revirförvaltare icke föreligger, anser riksdagen, att frågan om anslag till inköp av bostadstomt för denne bör tillsvidare anstå.

Beträffande därefter frågan om anslag till uppförande av nya jägmästarbostäder i Pärälvens, Görjeå och Västra Arvidsjaur's revir samt i tre av Eders Kungl. Maj:t i annat sammanhang föreslagna nya revir vill riksdagen först erinra därom, att riksdagen i sin skrivelse nr 323 angående driftkostnader för år 1920 för statens domäners fond medgivit inrättande av de sålunda föreslagna nya reviren.

Rörande de föreslagna bostäderna har i den i ämnet väckta motionen gjorts gällande, att dessa, särskilt i jämförelse med för vissa andra statens befattningshavare i liknande ställning som jägmästarna uppförda byggnader, berättigade till anmärkningar såväl med avseende å deras ändamålsenlighet som ock med hänsyn till att bostadsutrymmet anpassats efter allt för högt ställda fordringar, och har i motionen därför ansetts nödvändigt, att, innan ytterligare medel beviljades för ändamålet i fråga, mera ändamålsenliga ritningar och arbetsbeskrivningar upprättades i syfte att begränsa utrymmet och nedbringa kostnaderna.

Såsom riksdagen redan vid tidigare tillfällen, då fråga förevarit om uppförande av jägmästarbostäder, beträffande då ifrågakomna ritningar haft tillfälle uttala, har riksdagen vid granskning av de nu före-

varande, i huvudsaklig överensstämmelse med de förstnämnda uppgjorda ritningarna icke funnit anledning till någon egentlig erinran i de i motionen anmärkta avseenden.

Kravet på revirförvaltarbostadens belägenhet på den för revirets skötsel lämpligaste platsen inom detsamma medför obestriddigen, vad vidkommer de nordligaste reviren med deras vidsträckta obygd, för jägmästaren en relativt isolerad ställning. Då vidare dessa revirförvaltare enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat i regel icke hava utsikt att förrän efter en jämförelsevis lång tjänstetid därstädes erhålla transport till annat revir, måste det enligt riksdagens förmenande anses fullt befogat, att vederbörande, under den tid de äro hänvisade till att uppehålla sig i obygd, beredas de förmåner i bostadsavseende, som enligt det föreliggande förslaget äro avsedda att komma dem till del. På samma gång riksdagen är av den nu uttalade uppfattningen, vill riksdagen ingalunda förneka, att erfarenheten eventuellt kan hava ådagalagt önskvärdheten av vissa mindre jämkningar i de företedda ritningarna. Riksdagen kan heller icke underlåta uttala, att det förefaller riksdagen som om åt byggnaderna skulle kunna utan några ökade kostnader givas ett ur estetisk synpunkt väsentligt mera tilltalande yttre än vad ritningarna i fråga ge vid handen, och att därför en revidering av ritningarna i sådant syfte, där så lämpligen ske kan, synes riksdagen önskvärd.

Riksdagen har ock övervägt, huruvida icke med hänsyn till statsfinansernas nuvarande svåra läge och rådande höga prisläge, med uppförande av ifrågavarande jägmästarbostäder skulle kunna anstå ännu något år. Då emellertid behovet av sådana bostäders uppförande i vissa fall torde vara så trängande, att ett sådant uppskov icke är försvarligt och å andra sidan svårigheter möta för riksdagen att avgöra, vilket eller vilka revir som i förevarande avseende böra lämnas företräde, har riksdagen ansett sig böra bevilja hela det för nu ifrågavarande ändamål begärda anslagsbeloppet. Förutsättningarna härför äro emellertid, att ritningarna och arbetsbeskrivningarna före arbetenas igångsättande underkastas revidering i av riksdagen här ovan angivet avseende och jämväl i övrigt där erfarenheten givit vid handen, att någon jämkning bör ifrågakomma. Vidare vill riksdagen framhålla angelägenheten därav, att i betraktande av de höga materialpriserna endast sådana arbeten forceras, som äro förestavade av det oavvisliga behovet, men att däremot övriga arbeten få, i den mån så utan större olägenhet för deras ändamålsenliga och praktiska utförande kan ske, anstå i avvaktan på den nedgång i prisläget, som inom kort torde kunna förväntas inträda.

Då riksdagen här ovan ställt sig avvisande beträffande det ifrågasatta tomtinköpet, för vilket ändamål beräknats ett belopp av 2,616 kronor, bör det begärda totalanslaget nedsättas med detta belopp eller till 423,384 kronor.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen för anordnande av jägmästarbostäder i vissa revir i Norrland, i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens förslag den 19 september 1918, såsom kapitalökning för statens domäners fond för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 423,384 kronor.

Beträffande sättet för ifrågavarande medels anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Statens utlåningsfonder.

Odlingslåne-
fonden.
[2.]

2:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare under punkt 2 av förenämnda avdelning av statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att dels medgiva, att från och med år 1919 tillsvidare lån från odlingslånefonden må av Kungl. Maj:t beviljas till ett belopp av högst 1,500,000 kronor årligen, dels ock till kapitalökning för denna fond för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Då riksdagen icke har något att erinra mot ifrågavarande framställning, får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* medgivit, att från och med år 1919 tillsvidare lån från odlingslånefonden må av Kungl. Maj:t beviljas till ett belopp av högst 1,500,000 kronor årligen, *dels ock* till kapitalökning för denna fond för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Beträffande sättet för anskaffande av medlen i fråga anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Egnahems-
lånefonden.
[3.]

3:o) I punkt 3 av förevarande framställning av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att dels medgiva, att från och med år 1920 ett belopp av 10,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras såsom lån från egnahemslånefonden, dels ock såsom kapitalökning för samma fond för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 6,500,000 kronor.

Då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande framställning, får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* medgivit, att från och med år 1920 ett belopp av 10,000,000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras såsom lån från egnahemslånefonden, *dels ock* såsom

kapitalökning för samma fond för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 6,500,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

4:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare under punkt 4 av förenämnda avdelning av statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att till kapitalökning för fonden för fiskerinäringens befrämjande för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

*Fiskerilåne-
fonden.
[4.]*

Då riksdagen icke har något att erinra mot ifrågavarande framställning, får riksdagen anmäla, att riksdagen till kapitalökning för fonden för fiskerinäringens befrämjande för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

5:o) I punkt 5 av förberörda avdelning av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till kapitalökning för dräneringsfonden för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

*Dränerings-
fonden.
[5.]*

Riksdagen, som icke har något att erinra mot det såsom kapitalökning för fonden i fråga för år 1920 beräknade beloppet, ansluter sig sålunda till Kungl. Maj:ts förslag i ämnet och får härmed anmäla, att riksdagen till kapitalökning för dräneringsfonden för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

6:o) Under punkt 6 av förenämnda avdelning av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att till kapitalökning för allmänna nyodlingsfonden för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

*Allmänna
nyodlings-
fonden.
[6.]*

Då riksdagen icke har något att erinra mot ifrågavarande framställning, får riksdagen anmäla, att riksdagen till kapitalökning för allmänna nyodlingsfonden för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Norrländska
andels-
mejerifonden.
[7.]

7:o) Under punkt 7 av nu ifrågavarande avdelning av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning till norrländska andelsmejerifonden för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, får riksdagen anmäla, att riksdagen såsom kapitalökning till norrländska andelsmejerifonden för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Kraftlednings-
lånefonden.
[8.]

8:o) I punkt 8 av förberörda avdelning av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels medgiva, att från och med år 1920 tillsvidare lån ur kraftledningslånefonden må beviljas intill ett belopp av 1,500,000 kronor årligen, dels ock såsom kapitalökning för denna fond anvisa för år 1920 ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Därjämte ifrågasättes, att maximiutlåningen beträffande år 1919 höjes till 2,500,000 kronor samt att såsom kapitalökning för samma år anvisas 1,500,000 kronor.

I sammanhang härmed har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagens första kammare väckt motion nr 76, vari hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning bl. a. i vad mån villkoren för låns erhållande böra förändras, ävensom vidtaga de åtgärder, som därav kunna föranledas.

Enligt riksdagens beslut vid inrättande år 1918 av kraftledningslånefonden kan lån från denna fond beviljas ekonomiska föreningar för anläggande på landsbygden av distributionsnät för elektrisk energi ävensom tillsvidare, intill dess en statslånefond för vattenkraftanläggningar kan varda inrättad, till vissa mindre lokala sådana anläggningar för distribution inom orten av elektrisk energi.

Beträffande den i ämnet väckta motionen har riksdagens vederbörande utskott inhämtat yttrande från den s. k. elektrifieringskommittén. I detta yttrande har kommittén anfört, bland annat, följande:

»Herr Rosén har i första kammaren väckt motion, nr 76, om ändring i gällande bestämmelser angående lån från kraftledningslånefonden. I likhet med motionären anser kommittén, att lånen från kraftledningslånefonden icke nödvändigtvis borde förbehållas endast ekonomiska föreningar, utan att även sammanslutningar av annan form borde kunna komma ifråga, därest de av den beslutande myndigheten befundes vara lämpligt organiserade och icke avsedda till rena affärsföretag.

Motionären har framhållit, att bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 13

september 1918 lägga hinder i vägen för företag, som redan äro utförda, att erhålla lån ur fonden.

Enligt kommitténs mening är så knappast förhållandet, och de lån, som nyligen tillstyrkts av kommerskollegium och lantbruksstyrelsen från ifrågavarande fond, avse också delvis redan utförda eller under byggnad varande företag. I varje fall torde lånefondens främsta syfte väl få anses vara att uppmuntra nya företag, varför sådana för framtiden närmast borde understödjas, så mycket mer som de tillgängliga medlen äro jämförelsevis snävt begränsade.»

Riksdagen biträder förslaget, att den högsta utlåningen höjes beträffande år 1920 till 1,500,000 kronor och beträffande år 1919 till 2,500,000 samt att för vartdera året såsom kapitalökning anvisas ett belopp av 1,500,000 kronor.

Vad elektrifieringskommittén i anledning av vad i motionen anförts i fråga om möjlighet för jämväl andra sammanslutningar än ekonomiska föreningar att under av kommittén angivna förutsättningar erhålla lån från ifrågavarande fond, föranleder icke någon invändning från riksdagens sida liksom ej heller kommitténs yttrande rörande frågan, huruvida gällande allmänna bestämmelser för lån från kraftledningslånefonden skulle utgöra hinder för redan utförda anläggningar att erhålla lån från samma fond, ger riksdagen anledning till något särskilt uttalande.

Om tillskottsanslag å tilläggsstat för år 1919 samt medgivande till höjd utlåning för samma år kommer riksdagen att i annat sammanhang anmäla sitt beslut.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning

dels medgivit, att från och med år 1920 tillsvidare lån ur kraftledningslånefonden må beviljas intill ett belopp av 1,500,000 kronor årligen,

dels och såsom kapitalökning för denna fond anvisat för år 1920 ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning avsedda medlen anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

9:o) Under punkt 9 av förberörda avdelning av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till kapitalökning för gödselvårdslånefonden för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Gödselvårdslånefonden.
[9.]

Då riksdagen icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, får riksdagen anmäla, att riksdagen till kapitalökning för gödselvårdslånefonden för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Lånefond för
mindre linbe-
redningsan-
stalter.

[10.]

10:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare under punkt 10 av förenämnda avdelning av statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående inrättande av en lånefond för mindre linberedningsanstalter, som Eders Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, såsom kapitalökning för denna fond för år 1920 beräkna ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i proposition nr 316 framställt förslag i ämnet.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse nr 320 anmält, har riksdagen dels beslutat, att en särskild fond, benämnd lånefonden för mindre linberedningsanstalter, skall inrättas för understödjande av dylika anstalters anläggande, från vilken fond, som skall förvaltas av statskontoret, statslån må, i mån av tillgång och intill ett belopp av högst 150,000 kronor årligen, tilldelas hushållningssällskap, som förklarat sig villiga att utlämna linberedningslån för anläggande av sådan anstalt;

dels för kapitalökning till denna fond anvisat såsom reservationsanslag för år 1920 150,000 kronor;

dels ock godkänt de av chefen för jordbruksdepartementet föreslagna grunder för lånerörelsen från ifrågavarande fond samt medgivit, att Kungl. Maj:t må äga utfärda de ytterligare föreskrifter, som i sådant hänseende må finnas erforderliga.

Beträffande sättet för anskaffande av medlen till kapitalökning för ifrågavarande fond anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Stockholm den 13 juni 1919.

Med undersåtlig vördnad.